

ลักษณะและบทบาทของกลุ่มพ่อค้าผู้ส่งออกข้าวของประเทศไทย

พ.ศ. 2489 - 2528

นางสาว ระวีวรรณ เกียรติกำพลชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-674-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15507

I 1749.ค817

Characteristics and Roles of Rice-Exporters in Thailand
1946-1985

Miss Ravevan Kiatikumphonchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics

Department of Economics
Graduate School
Chulalongkorn University

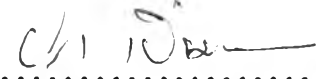
1989

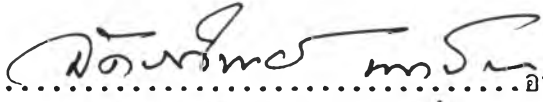
ISBN 974-576-674-7

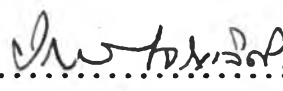
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ลักษณะและบทบาทของกลุ่มพ่อค้าผู้ส่งออกข้าวของประเทศไทย
พ.ศ. 2489-2528
โดย นางสาว ระวีวรรณ เกียรติกำพลชัย
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา

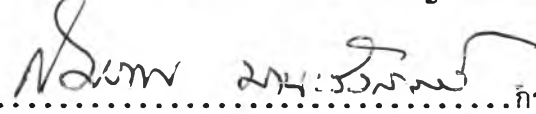
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชัยภักย์)

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ เจริญเลิศ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมภพ มานะรังสรรค์)

ระวีวรรณ เกียรติภัพชัย : ลักษณะและบทบาทของกลุ่มพ่อค้าผู้ส่งออกข้าวของประเทศไทย พ.ศ.2489-2528 (CHARACTERISTICS AND ROLES OF RICE-EXPORTERS IN THAILAND, 1946-1985) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 187 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งอธิบายถึงลักษณะและบทบาทของกลุ่มพ่อค้าผู้ส่งออกข้าวของประเทศไทย ในระหว่าง พ.ศ. 2489-2528 โดยศึกษาจากพฤติกรรมทางด้านการสะสมทุนของกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าว การเจริญเติบโตและพัฒนาการของทุนจากการค้าข้าว ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวด้วยกันและระหว่างกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวกับกลุ่มเศรษฐกิจการเมืองต่าง ๆ

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้จำกัดการศึกษา เฉพาะกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวที่สำคัญที่มีปริมาณการส่งออกตั้งแต่ 50,000 ตันขึ้นไปจำนวน 12 ตระกูล ซึ่งต่างก็เป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในบริษัทค้าข้าวที่มีบริษัทในเครือต่าง ๆ ดังนี้ คือ ตระกูลเฮียมสุริย์ เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของกลุ่มมกลิจ ตระกูลโกลาสวงค์ เป็นผู้ถือหุ้นอย่างมากในกลุ่มอ่วยชวนค้าข้าว ตระกูลเสี่ยวไพรัตน์และแต่ไพสิฐพงษ์ เป็นเจ้าของกลุ่มธนาพรชัย ตระกูลสิมทรงเป็นเจ้าของกลุ่มฉินหู่เอง ตระกูลตันประเสริฐแห่งกลุ่มเทพพาณิชย์ ตระกูลวงศ์ศรีเกษมแห่งกลุ่มบ้วยเองล้ง ตระกูลอัศวินวิจิตร เป็นเจ้าของกลุ่มแสงทองค้าข้าว (1968) ตระกูล "แย้ผู้" แห่งกลุ่มอันฟองเหลาไมอง ตระกูลโกวิทธานนท์แห่งกลุ่มกรุงเทพค้าข้าว ตระกูลเศรษฐีวรรณแห่งกลุ่มไทยฟ้า (2511) ตระกูลศรีศิริรัตน์เจ้าของกลุ่มรวมทุนไทย และตระกูลดำเนินชาญวนิชย์เจ้าของกลุ่มเกษตรรุ่งเรืองพืชผล

จากการศึกษาพบว่าลักษณะและบทบาทของกลุ่มพ่อค้าผู้ส่งออกข้าวของประเทศไทยในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่เริ่มต้นด้วยการค้าขนาดเล็กลจากการเป็นพ่อค้าพืชผลเกษตร พ่อค้าผ้าพื้นเมือง ยาง แร่ และเจ้าของโรงสี อาศัยทุนจากการค้าข้าวเป็นฐานของการขยายตัวไปสู่ธุรกิจการเงิน การประกันภัย เติบโต ค้างสินค้า และอุตสาหกรรม ในปัจจุบันกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวส่วนใหญ่ยังคงเป็นนายทุนการค้าที่มีรายได้หลักจากธุรกิจการส่งออกข้าว ที่มีความเป็นอิสระจากอำนาจรัฐบาลมากขึ้นในลักษณะที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของชนชั้นปกครอง เหมือนกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวระยะก่อนสงครามโลก

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต ธีรวัฒน์ เกียรติภัพชัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ฉัตรทิพย์ นาถสุภา

RAVEVAN KIATIKUMPHONCHAI : CHARACTERISTICS AND ROLES OF RICE -
EXPORTERS IN THAILAND, 1946-1985. THESIS ADVISOR : ASSC.PROF.CHATHIP
NARTSUPHA, ECON.D.187 pp.

The purpose of this thesis is to study characteristics and roles of rice-exporters in Thailand from 1946 to 1985. The analysis focuses on their investments, growth and development, and inter-relationship among them, and their relationship with other political-economic groups.

This thesis concentrates on 12 major families : Iamsuri Ophasawongse, Leophairatana-Taepisitipong, Limsong Tanprasert, Wong srikasem, Asvinvichit, Saephu, Korapintanont, Sethiwan, Srichiratana, and Damnernchavanich which possess and export over 500,000 tons per annum. Their companies are: Kamolkij Co.,Ltd. Huaychuan Co.,Ltd. Hongyiah seng Co.,Ltd. Chinyooheng Co.,Ltd. Teppanich Co.,Ltd. Puey Heng Long Co.,Ltd. Seng Thong Rice (1968) Co.,Ltd. Anfonglaomihong Co., Ltd. Bangkok Rice Co.,Ltd. Thai Hua (2511) Co.,Ltd. Hoe Thai Co.,Ltd. Soon Hua Seng Co.,Ltd, respectively.

The research finding is that rice-exporters in Thailand came from small, agricultural, cloth and rubber merchants and rice-millers. After becoming successful in rice-exporting, some expanded into finance, insurance, sea-transportation, storage and industries. But at present a majority of them still reinvest in the rice-exporting business. They become however more independent from the ruling class of the Thai society.

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
/

กิติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มิใช่เกิดจากผู้เขียนโดยลำพัง ความช่วยเหลือของบุคคลหลายฝ่ายได้มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ผู้คอยให้กำลังใจและข้อเสนอแนะที่มีค่า ซึ่งผู้เขียนซาบซึ้งและขอจดจำความเอื้อเฟื้อต่าง ๆ ที่ให้แก่ผู้เขียนอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ปรีชา เปี่ยมพงษ์คำนัต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมภพ มานะรังสรรค์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ เจริญเลิศ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะซึ่งมีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

ระวีวรรณ เกียรติกำนัลชัย

16 พฤษภาคม 2532

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๑
กิตติกรรมประกาศ.....	๑
บทที่	
1 บทนำ	
1. ความสำคัญของข้าวที่มีต่อระบบเศรษฐกิจไทย.....	1
2. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	2
3. ทฤษฎีและแนวความคิด.....	6
4. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	10
5. ขอบเขตและช่วงเวลาของการศึกษา.....	10
6. วิธีการศึกษา.....	11
2 การค้าข้าวส่งออกของประเทศไทย.....	15
1. ประวัติการค้าข้าวส่งออกของประเทศไทย.....	13
2. ประเภทของการค้าข้าวส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ.....	18
3. ส่วนแบ่งตลาดของบริษัทส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ.....	20
3 กลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง พ.ศ. 2489-ก่อน วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2503	30
1. การสะสมทุนและการพัฒนาทุนของกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวระยะก่อน สงครามโลก.....	30
2. ลักษณะของกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวระยะหลังสงครามโลก.....	35
3. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวกับรัฐ.....	40
4. การขยายตัวของกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวระยะหลังสงครามโลก.....	47
4 กลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2504-พ.ศ. 2528	51
1. นโยบายเศรษฐกิจและการดำเนินงานของรัฐ.....	51
2. การปรับตัวของกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวในระยะแผนพัฒนา.....	52
3. รัฐกับกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวภายใต้แผนพัฒนา	53
4. ทิศทางการเติบโตของกลุ่มพ่อค้าส่งออกข้าวภายใต้แผนพัฒนา	58
บทสรุป.....	89

	หน้า
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก.....	99
ประวัติผู้เขียน	177